

Jubileumjaar 2002.

23 jaar biologisch tuinieren.

Een impressie door Margreet de Groot-te Gussinklo (tuin F4)

Toen ik in 1979, na een loopbaan in het basisonderwijs en in verwachting van mijn tweede kind, in de krant een berichtje tegenkwam waarin nieuwe leden werden gevraagd voor de twee jaar daarvoor opgerichte biologische tuinvereniging aan de Jachthuislaan, begon mijn hart sneller te kloppen.

Als kind was ik al gefascineerd door plantjes en braakliggende landjes, en hielp ik, blijkens een foto, als anderhalf-jarig peutertje mijn vader met een lepel bij het spitten, vanwege het in de oorlog zeer welkome telen van aardappels en groente in de achtertuin. Later, toen we in een bovenhuis woonden, zocht ik mijn heil in de duinen, waar ik stiekem aardappels pootte. Vervolgens kreeg ik een schooltuintje.

In het begin van de jaren zeventig, na een paar jaar in het buitenland gereisd te hebben, werd ik geconfronteerd met het "Rapport van de club van Rome" en kwam via een collega in contact met het bestaan en gedachtegoed van o.a. De Kleine Aarde in Boxtel. Het 'anders denken, anders doen' ben ik vanaf toen zo goed en zo kwaad als dat ging, op eigen wijze, zowel thuis als in mijn werk, in praktijk gaan brengen. Daar hoorde ook het biologisch verbouwen van eigen groente en fruit bij, dat ik in eerste instantie in mijn eigen achtertuintje probeerde. Aanvankelijk met veel enthousiasme, vooral geïnspireerd door de boeken van Pieter Boxman en het boek 'De tuinen van Findhorn' (in Schotland) - maar met matig succes (te weinig licht).

Ik meldde mij dan ook vol verwachting aan bij de heer en mevrouw Van Vuuren van het toenmalige (stichtings)bestuur. Wat bleek? Eerst diende ik een avondje (samen met een andere aspirant-tuinierster) te komen praten! Een soort sollicitatiegesprek: of we wel serieus en idealistisch genoeg waren!

De eerste jaren op de tuin vielen - achteraf- op door dit idealisme. De weinige vrouwen die toen lid waren, hadden zich vrijwel allemaal bijzonder goed 'ingelesen'. Men experimenteerde veel. Ooit is er zelfs een poging ondernomen een soort bibliotheekje te vormen: ieder gaf aan welke boeken hij of zij wilde uitlenen aan geïnteresseerden. Al spoedig kwamen er meer mensen (vooral mannen) die veel traditioneler werkten en een beetje neer begonnen te kijken op die niet-spitters en (biologisch-dynamische) zaaikalender- adepten: 'de heren van de zwarte aarde' noemde ik ze maar. Ze kregen het hoogste woord en wilden dat het liefst zo houden. Samenspraak was vaak niet eenvoudig.

Ook de schommelingen in de maatschappij drukten zich uit in het tuingebeuren. Was er eerst dus sprake van nadruk op de filosofische achtergronden, met als uitgangspunt de mens als onderdeel van de totale levenscyclus (die je zowel symbolisch als praktisch gezien elk jaar opnieuw beleeft in je tuintje, en zo vorm kunt geven en mee kunt beleven), in de jaren tachtig en negentig kwam onder invloed van het no-nonsense gevoel een wat meer pragmatische en materialistische kijk op het tuingebeuren naar voren. Men wilde de tuin wat meer naar zijn of haar hand zetten. Het moest ook gauw goed zijn en indruk maken. Meer nadruk op de buitenkant: de oogst, de heersende mode, dan op de levensprocessen, die niet altijd zichtbaar, maar voor de goede verstaander altijd voelbaar en van even groot belang zijn. Een eeuwig schommelen tussen 'theorie' en praktijk' dus, inhoud en vorm, 'Rekkelijken en Preciezen'.

Zeker de laatste jaren is het toenemende gemaks- en welvaartsniveau voor velen een

belangrijk onderdeel van het tuingebeuren geworden. Met de auto sleep je veel meer en veel grotere dingen naar je tuin toe, en hulpmiddelen die vroeger niet bestonden, of die je creatief uit takken en afval in elkaar knutselde, koopje nu kant en klaar.

Aanvankelijk waren er bijvoorbeeld nog geen kraantjes op de tuin. Men liep lange einden om twee emmertjes water te halen uit de sloot of twee emmertjes te pompen. Het voelde bijna decadent toen het water zomaar binnen handbereik kwam, maar het wende wel gauw.

Toen de (biologische) boer op de Koninginnelaan nog leefde, kon je mest bij hem bestellen, die hij dan per paard en wagen via het (zijn) weiland in je tuin kieperde; erg gerieflijk voor de mensen in de F-rij.

Wat ik nog wel eens mis is het maken van een vuurtje van (grof) tuinafval in de herfst.

Behalve praktisch was dat altijd een klein feestje (ook voor mijn gezin).

De belangstelling van de media voor het onderwerp heeft ook zo zijn invloed gehad, maar volgens mij was deze nogal uiterlijk gericht.

De overvloed aan literatuur, cursussen en hulpmiddelen heeft het (biologische) tuinieren voor een steeds grotere groep mensen toegankelijk gemaakt, en terecht. Maar datje de processen nooit in de hand zult hebben, dat het ieder jaar weer anders is, dat je je 'verlies' moet kunnen accepteren naast je 'winst', leer je slechts in de praktijk.

Het belangrijkste is volgens mij dat je het ondanks alles voor je genoeg doet, dat het een soort vervulling geeft die je op een andere manier niet kan krijgen, en datje kunt genieten van het totale proces, waarvan de oogst, slechts, een niet onbelangrijk onderdeel is.

Ieder die een jaartje of wat (biologisch) tuiniert, weet dat het toch altijd weer gaat om de bonen die wel of niet opkomen, de slakken (dit was het ergste jaar tot nog toe: soms ving ik er 200 op één avond), de wind, het water, de zon, het kweekgras, en het grote genoeg van de onverwachte momenten datje tuin er schitterend uitziet, dat een bepaald bedje zich kleurrijker of overvloediger ontwikkelt dan je had ingeschat, de pompoenen zich exotischer dan ooit uitje van jaar op jaar gewonnen zaad gekruisd hebben, en er plotseling die eerste aardbei is.

Ik was een van de eersten die groente en bloemen naast (of door) elkaar teelde. Gewoon omdat ze zich hadden uitgezaaid en het zo mooi stond. Wel moet je steeds naar een goed evenwicht zoeken: ieder jaar weer een uitdaging.

Aanvankelijk keken 'de heren' met veel misprijzen naar deze onorthodoxe wildernis, maar nu de laatste jaren het aantal zelfstandig tuinierende vrouwen behoorlijk is toegenomen, hebben zelfs zij moeten toegeven dat het wel aardig staat, en zie je soms ook in hun tuinen de kleurenpracht toenemen.

Door de jaren heen heb ik heel wat uitgeprobeerd wat betreft nieuwe gewassen, manier van aanpak, indeling, bemesting, grondbewerking, enz. Steeds zoekend naar iets beters, handigers, steeds jezelf tegenkomend, regelmatig erkennend dat anderen dit of dat veel slimmer of aardiger hebben aangepakt. Kijken, ervaren, lezen, praten, luisteren, doen. Je ontwikkelt je eigen methode, en het contact met collega-tuinierders is daarbij zeer waardevol. Voor mij blijft echter het allerbelangrijkste: het aanwezig zijn op de tuin, op je eigen plekje binnen dat complex, waar je de bijzondere atmosfeer van voelt zodra je door het hek gaat. Vaak is het er warmer of veel behaaglijker dan op de weg.

Omdat ik er vaak 's avonds werk, maak je mee hoe de avond langzaam valt, met alle kleuren, geuren en sferen die daarbij horen. Het heeft ook een praktische kant: doordatje tenslotte echt niets meer kunt zien, moetje wel stoppen. (Dit voor de verslaafden onder ons).

Gedurende een lange periode waarin ik zeer slecht in mijn vel heb gezeten, heb ik ervaren dat het werk op de tuin een van de weinige dingen was die mij overeind heeft weten te houden.

Gedurende die 23 jaar heb ik heel wat mensen zien gaan en komen. Grappig om te zien hoe het zelfde stukje grond steeds weer totaal anders wordt aangepakt. Eerst het enthousiaste begin, en dan vaak de reacties als het allemaal heel anders blijkt te zijn dan men zich had voorgesteld. Laten ze het afweten of gaan ze juist door? Is iemand na een paar jaar uitgekeken of houdt hij het jaren vol?

De zonne-aanbidders, de avondmensen, de pratens, de stillen, de vroege vogels, de schoffelaars, de doeners, de denkers, de dromers - iedereen weet er op zijn of haar eigen wijze iets unieks van te maken. Het doet me veel deugd dat dit hier kan! Ik hoop dan ook dat we met z'n allen nog vele gelukkige jaren op deze heerlijke plek zullen kunnen doorbrengen.

juli 2002.